

LKAB Malmberget

LKAB är en högteknologisk mineralkoncern som framställer förädlade järnmalmprodukter för ståltillverkning. Vid anläggningen i Malmberget sker brytning och förädling av järnmalm. I anläggningar i Malmberget hanteras explosiv vara (sprängämnen) och naturgas (LNG). Sprängämnen används i produktionen vid gruvbrytningen. Naturgas används för uppvärmning av produktionsanläggningarna i pelletsprocessen.

Efter att malmen blivit utvunnen leds anrikningssand med processvatten från anrikningsverket till ett sandmagasin där den deponeras. Sandmagasinet begränsas mot väster, norr och öster av dammkroppar. Läckagevatten från sandmagasinet samt processvatten leds till ett klarningsmagasin. Klarningsmagasinet begränsas del av sandmagasinets dammkropp och av en annan dammkropp. Överskottsvatten i klarningsmagasinet brädas antingen till Lina älv eller pumpas som returvatten till en annan bassäng eller andra verk inom anläggningen via en pumpstation placerad vid Lina älv.

Risker och tänkbara olycksscenario

Sprängämnen är explosiva alternativt oxiderande vilket innebär att de är understödjande för brand. Naturgasen (LNG) är brandfarlig. Ett dammbrott riskerar att innebära skador på miljö, egendom och eventuellt människor.

LKAB har analyserat olycksscenarioer som skulle kunna leda till en allvarlig kemikalieolycka eller ett dammbrott:

- Detonation av sprängämnen i samband med hantering i laddtruck eller under förvaring
- Ras efter avsiktlig sprängning
- Brand i närhet av naturgasanläggning
- Sabotage på naturgasanläggning
- Läckage av naturgas vid lossning, drift eller på grund av kollision
- Incident kopplad till utskovet från sandmagasinet
- Incident kopplad till munken i klarningsmagasinet

Företagets organisation och förebyggande åtgärder

LKAB har en industribrandkår placerad ovan jord. Dygnet runt finns personal tillgänglig, likt en kommunal deltidsstation. Utrustningen de har är bland annat två släckenheter, vattenenhet, ledningsenhet och utrustning för långa inträngningsvägar. Det finns även en brandstation med en kombinerad släck- och vattenenhet placerad på huvudnivån 1250. Personalstyrkan på nivå 1250 består av de med möjlighet till fri inryckning som arbetar under jord på för- och eftermiddagar. Gällivare kommun och LKAB Industribrandkår har slutit avtal om att LKAB industribrandkår ingår i den kommunala räddningstjänstorganisationen i situationer som kräver det.

I övrigt finns även föreståndare för hantering av explosiv vara samt krisledare tillgänglig dygnet runt med beredskap. Gruvans styrcentral är alltid bemannad och har en viktig roll i händelse av en olycka.

LKAB har utifrån identifierade risker och olycksscenarion vidtagit flera förebyggande åtgärder och arbetar ständigt med att förbättra säkerheten. Rörande sprängämneshanteringen så har flera försök genomförts för att kontrollera pumpar som används i hanteringen och omfattande underhållsprogram har tagits fram. LKAB utbildar personalen i bland annat brandsläckning och ordnar olika specialutbildningar för personalen som hanterar explosiva varor. Man har också installerat olika tekniska lösningar för att förhindra detonation av sprängämnen till följd av brand i närheten.

För att bland annat förhindra brand i närhet av naturgashanteringen är LKAB:s område instängslat och bevakning sker inom och runt området. LNG-anläggningen är även inhägnad inom LKAB:s område. Gasvarnare och ljudlarm som indikerar ett eventuellt utsläpp av LNG finns installerat. Information och skyltning på utsatta delar av LNG-anläggningen är andra förebyggande åtgärder för att förhindra olyckor i där fordon är inblandade.

För att förhindra dammbrott följer LKAB liksom Boliden sin drift-, tillståndskontroll- och underhållsmanual (DTU-manual). De genomför dagligen okulära tillsynsrundor och kontrollerar alla delar av dammanläggningen som är av betydelse för dammsäkerheten. I dammarna finns det även installerat mät givare som kontrollerar porttryck, läckage och vattennivåer för att tidigt kunna upptäcka tecken på förändringar för att säkerställa dammarnas funktioner. Personalen som arbetar på dammanläggningen uppfyller de kompetenskrav som finns uppsatta i riktlinjerna som reglerar gruvdammar, GruvRIDAS.

Senast genomförda tillsyn

Tillsyn enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor 2 kap. 4 § genomfördes 2020-12-02. Mer information om tillsynen kan erhållas via Gällivare räddningstjänst.

Senaste tillsyn enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor genomfördes 2020-12-02. Mer information om tillsynen och tillsynsplanen kan erhållas via Länsstyrelsen i Norrbotten.

För mer information

LKAB Malmberget
Kullevägen 5
983 81 Malmberget
0771-76 00 00
www.lkab.se